

ANALÝZA NOMINACÍ ŽEN A MUŽŮ DO SENÁTNÍCH VOLEB V ROCE 2020

Mgr. Veronika Šprincová

Fórum 50 %, o.p.s | www.padesatprocent.cz

Projekt byl
realizován
za finanční podpory
Úřadu vlády České
republiky.

Úřad vlády České republiky

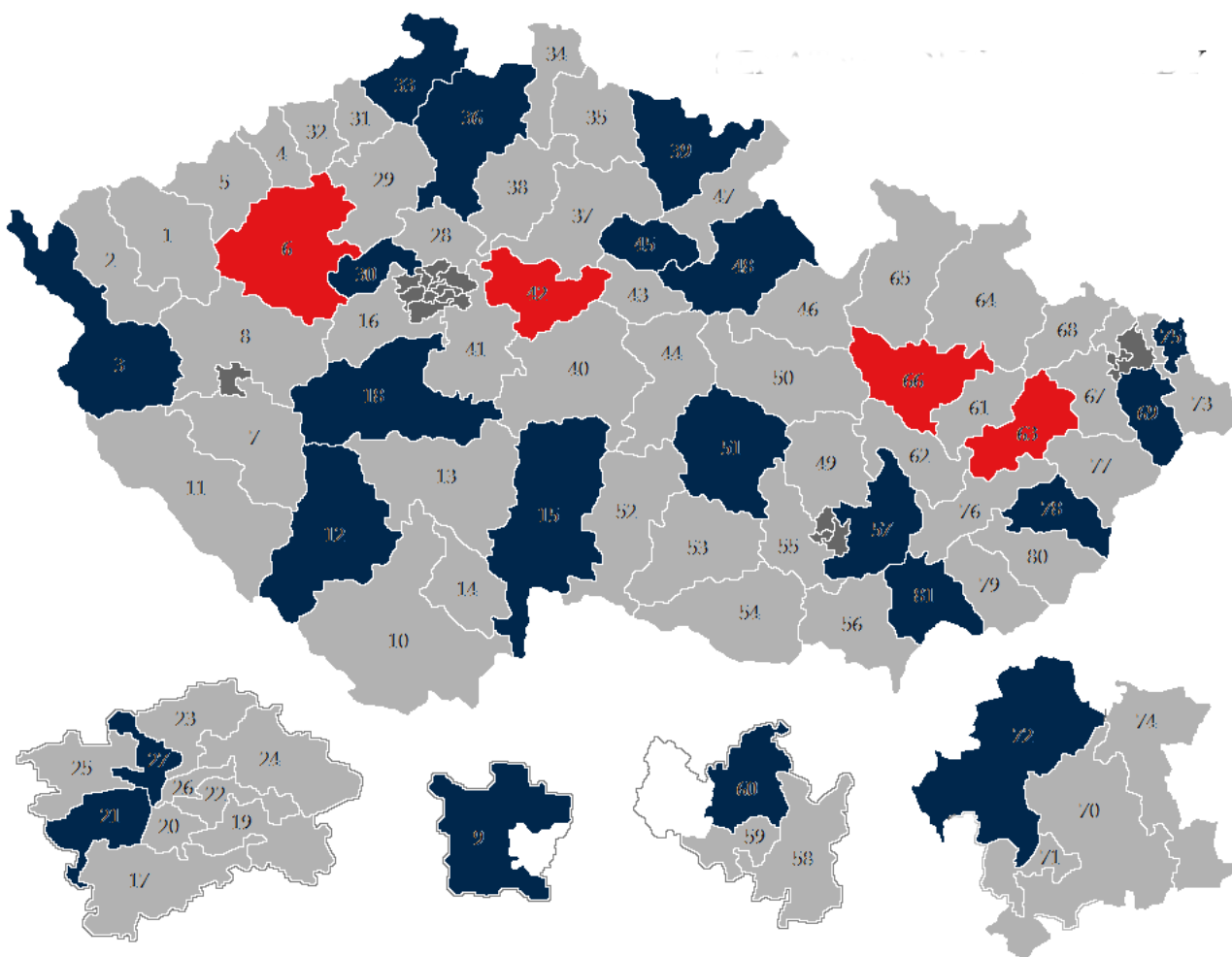
FÓRUM 50%

Úvod

Česká republika je z hlediska zastoupení žen v politice stále **pod evropským i celosvětovým průměrem**. Když ponecháme stranou prezidentský post, je dlouhodobě **nejnižší podíl žen právě v horní komoře českého parlamentu**. Situace se navíc nevyvíjí lineárně, takže ani zlepšení situace v jedněch volbách neznamená dlouhodobý úspěch.

Výraznou roli zde sehrává většinový volební systém, který není pro zastoupení žen příliš příznivý. Pokud mají strany v každém obvodu nominovat pouze jednu osobu, zpravidla je vybrán mužský kandidát.

V současné době je v Senátu zastoupeno **12 senátorek**. Ženy tedy obsazují **14,8 %** všech křesel, což je nejméně od roku 2006. **Obvody**, v nichž letos probíhají volby, zastupují **4 ženy**, tedy také 14,8 %.

1

Zdroj dat: www.senat.cz

Současná senátorka Alena Šromová (KDU-ČSL) již letos svůj mandát ve volebním obvodě č. 42 – Kolín neobhájí. Emilie Třísková ve svém obvodě obhájí mandát jako nezávislá kandidátka (zvolena byla za ČSSD).

Výsledky voleb z hlediska zastoupení žen a mužů lze odhadovat poměrně stěží. Poslední volby v daných obvodech probíhaly v roce 2014 v poměrně odlišné politické konstelaci. Nejvíce mandátů – 13, tj. více než třetinu polovinu, v nich získala **ČSSD**¹, za niž byla zvolena jediná žena, a to nezávislá kandidátka **Emilie Třísková** ve volebním obvodu č. 42 – Kolín. Druhý největší počet mandátů obhájuje **KDU-ČSL** – celkem 5², z toho dva obsadily ženy, letos nekandidující **Alena Šromová** ve volebním obvodu č. 66 – Olomouc. **Hnutí ANO** získalo v roce 2014 celkem 4 mandáty, z nichž všechny byly obsazeny nestraníky a nestraničkami a ženy tvořily přesně polovinu. Na začátku roku 2019 se však **Zuzana Baudyšová** ve volebním obvodu č. 24 – Praha 9 svého mandátu vzdala a hnutí ANO již zde mandát neobhájilo – získal jen David Smoljak navržený Starosty a nezávislími, který letos opět kandiduje. Za hnutí ANO tak obhájuje mandát jediná žena – **Zdeňka Hamousová** ve volebním obvodu č. 6 – Louny. Po dvou mandátech získala ODS a Zelení. Zatímco za ODS byli zvoleni pouze muži, za Zelené byl zvolen Václav Láska a **Jitka Seitlová** ve volebním obvodu č. 63 – Přerov. Oba se svých obvodech kandidují i letos, Václav Láska však za uskupení Senátor 21 a Jitka Seitlová jako členka KDU-ČSL. Ostatní úspěšné politické subjekty (STAN, SPOZ, Starostové pro Liberecký kraj a Soukromníci) pak získali po jednom mandátu a zvoleni za ně byli pouze muži.

S ohledem na aktuální preference a volební výsledky v posledních letech nelze předpokládat, že by ČSSD všechny mandáty obhájila. Naopak lze předpokládat zvolení kandidátů a kandidátek hnutí ANO, které bylo relativně úspěšné již před šesti lety. Jak uvidíme dále, podíl kandidujících žen se od posledních voleb v roce 2018 snížil, je však o jeden procentní bod větší než v roce 2014, kdy probíhaly volby ve stejných obvodech jako letos. Lze tedy předpokládat, že **se zastoupení žen po volbách spíše nijak výrazně nezmění**. Záležet však bude především na úspěchu konkrétních stran či hnutí, které do voleb vyslaly své kandidáty a kandidátky, příp. nezávislých osobností, které kandidují.

2

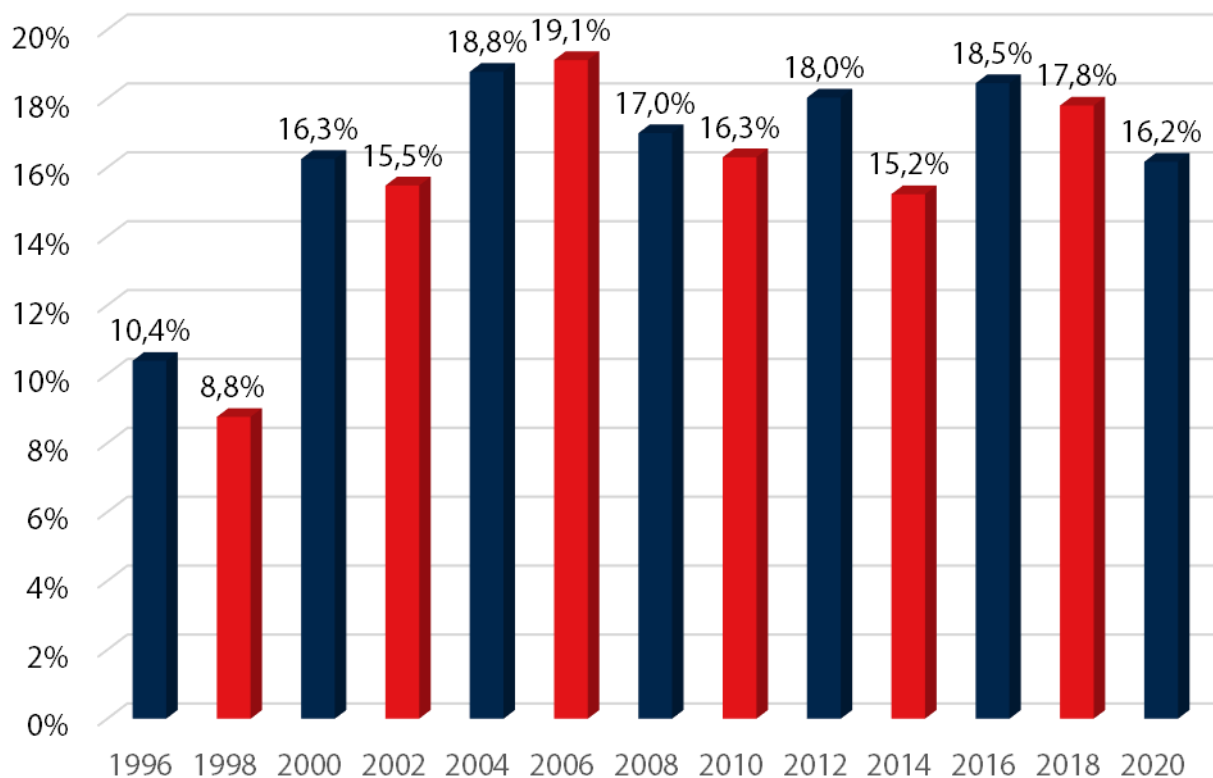
Nominace v roce 2020 z hlediska dlouhodobého vývoje

Podobně jako v případě dolní komory Parlamentu ČR **nelze** ani v případě voleb do Senátu **vysledovat jasný trend** co do podílu nominovaných žen ani co do podílu zvolených. Situace se volby od voleb mění, čímž se zároveň proměňuje i celkové složení Senátu. Situace je o to komplikovanější, že se vždy obměňuje pouze jedna třetina obvodů, takže volební výsledek zpravidla nemá tak zásadní dopad na celkové složení horní komory co do zastoupení žen a mužů.

Nepravidelný vývoj podílu nominovaných žen ilustruje následující graf. Z něj je zároveň patrné, že strany a sdružení vyslaly letos do voleb v zásadě průměrný podíl žen.

¹ Vč. nezávislých: Emilie Třískové, Jaroslava Malého, Pavla Štohra a Miroslava Antla, který letos kandiduje v dresu hnutí Za občany, jehož je předsedou.

² Vč. nestraníků Václava Hampla a Zdeňka Papouška.

Graf č. 1: Nominace žen do Senátu PČR v letech 1996–2020

Zdroj dat: ČSÚ

3

Nominace v jednotlivých volebních obvodech

Z hlediska jednotlivých volebních obvodů nenacházíme úměru mezi celkovým počtem nominovaných osob v daném obvodu a podílem žen. **Největší podíl žen** kandiduje již tradičně ve volebním obvodu č. 30 – **Kladno**. Celkový podíl žen a mužů zde činí **38,5 %**, tedy více než dvojnásobek celkového podílu kandidátek v letošních volbách do Senátu PČR. **Třetinu** tvoří ženy mezi kandidujícími volebním obvodu: č. 3 – **Cheb**, kde v předchozích volbách kandidovali pouze muži. Hranici 30 % pak mírně přesahuje i podíl žen nominovaných ve volebním obvodě č. 72 Ostrava – město.

Naopak **v šesti volebních obvodech** (tedy v 22,2 % z nich) kandidují **pouze muži**. Jde o volební obvod č. 9 – Plzeň-město, č. 15 – Pelhřimov, č. 21 – Praha 5, č. 36 – Česká Lípa, č. 57 – Vyškov a č. 66 – Olomouc. V České Lípě a ve Vyškově kandidovali jen muži i v předchozích volbách v roce 2014, naopak volební obvod Olomouc v současnosti zastupuje Alena Šromová (KDU-ČSL) a již nyní je jasné, že ji volbách v Senátu nahradí muž.

Tabulka č. 1: Nominace žen v jednotlivých volebních obvodech

Volební obvod	Počet kandidujících	Počet žen	Podíl žen
3 Cheb	9	3	33,3%
6 Louny	10	1	10,0%
9 Plzeň-město	6	0	0,0%
12 Strakonice	11	2	18,2%
15 Pelhřimov	6	0	0,0%
18 Příbram	8	2	25,0%
21 Praha 5	7	0	0,0%
24 Praha 9	11	2	18,2%
27 Praha 1	8	1	12,5%
30 Kladno	13	5	38,5%
33 Děčín	7	1	14,3%
36 Česká Lípa	10	0	0,0%
39 Trutnov	4	1	25,0%
42 Kolín	11	2	18,2%
45 Hradec Králové	11	1	9,1%
48 Rychnov nad Kněžnou	8	2	25,0%
51 Žďár nad Sázavou	6	1	16,7%
54 Znojmo	7	2	28,6%
57 Vyškov	5	0	0,0%
60 Brno-město	11	1	9,1%
63 Přerov	11	1	9,1%
66 Olomouc	7	0	0,0%
69 Frýdek-Místek	10	1	10,0%
72 Ostrava-město	13	4	30,8%
75 Karviná	13	3	23,1%
78 Zlín	7	1	14,3%
81 Uherské Hradiště	5	1	20,0%
Celkem	235	38	16,2%

Zdroj dat: ČSÚ

Jak je zřejmé již z úvodního grafu, celkový podíl žen, které letos strany a hnutí do voleb vysílají, se oproti roku 2014 změnil jen nepatrně – je o necelý jeden procentní bod vyšší. V jednotlivých obvodech jsou však rozdíly výraznější. Jak již bylo zmíněno, ve dvou volebních obvodech – č. 36 – Česká Lípa, č. 57 – Vyškov – opět kandidují pouze mužští kandidáti. K největšímu propadu, a to o jednu čtvrtinu, došlo ve volebních obvodech č. 9 – Plzeň – město a č. 66 – Olomouc, což jsou zároveň další obvody, kde nekandiduje ani jedna žena.

Naopak v Chebu došlo k nárůstu podílu kandidujících žen o celou třetinu, což je dáno tím, že zde v předchozích volbách kandidovali pouze muži. O čtvrtinu více žen kandiduje letos ve volebním obvodu č. 18 – Příbram.

Tabulka č. 2: Rozdíl v podílu nominovaných žen v jednotlivých volebních obvodech oproti volbám v roce 2014

	Volební obvod	Rozdíl oproti roku 2014
3	Cheb	+33,3%
6	Louny	-15,0%
9	Plzeň-město	-25,0%
12	Strakonice	-1,8%
15	Pelhřimov	-10,0%
18	Příbram	+25,0%
21	Praha 5	-9,1%
24	Praha 9	-
27	Praha 1	-14,2%
30	Kladno	+8,5%
33	Děčín	+4,3%
36	Česká Lípa	-
39	Trutnov	+12,5%
42	Kolín	-10,4%
45	Hradec Králové	-
48	Rychnov nad Kněžnou	+10,7%
51	Žďár nad Sázavou	+8,3%
54	Znojmo	+16,1%
57	Vyškov	-
60	Brno-město	-13,1%
63	Přerov	-10,9%
66	Olomouc	-25,0%
69	Frýdek-Místek	-4,3%
72	Ostrava-město	+21,7%
75	Karviná	+6,4%
78	Zlín	-10,7%
81	Uherské Hradiště	+10,0%
	Celkem	+0,9%

Zdroj dat: ČSÚ

Nominace z hlediska kandidujících stran a sdružení

Politické strany a sdružení i letos nominovaly kandidující buď samostatně, nebo v ad hoc koalicích. Do porovnání jsou z tohoto důvodu zahrnuti a zahrnuty kandidující na základě

navrhující, nikoli volební strany. Jinými slovy, v případě, že jde o společného kandidáta či kandidátku více subjektů, je rozhodující navrhující strana.

Následující tabulka zahrnuje všechny subjekty, které jakožto navrhující strana do voleb nominovaly alespoň jednu osobu. Je z ní zřejmé, že **většina** těchto subjektů – 23 ze 43 (tj. 53,5 %) – do voleb vyslala **pouze muže**. Žádný z kandidujících subjektů letos do voleb nenominoval **jen ženu**.

Tabulka č. 3: Nominace žen dle navrhující strany

Navrhující strana	Počet kandidujících	Počet žen	Podíl žen
ANK 2020	4	1	25,0%
ANO	18	2	11,1%
ANS	1	1	100,0%
CESTA	2	0	0,0%
ČP	1	0	0,0%
ČSSD	20	0	0,0%
DSZ-ZA PR.ZVÍŘ.	1	1	100,0%
DV 2016	2	0	0,0%
HDK	1	0	0,0%
IO	1	0	0,0%
JEDNOTNÍ	2	1	50,0%
KDU-ČSL	12	2	16,7%
KSČM	21	2	9,5%
MHS	1	0	0,0%
MS PIRÁTI	1	0	0,0%
MZH	2	0	0,0%
Nás	5	0	0,0%
NEI	1	0	0,0%
NeKa	1	1	100,0%
NEZ	4	1	25,0%
NK	11	3	27,3%
ODS	17	3	17,6%
Piráti	13	3	23,1%
PÍSEK SOBĚ	1	0	0,0%
PRO Zdraví	4	0	0,0%
RČ	1	1	100,0%
S.cz	2	1	50,0%
SEN 21	3	0	0,0%
SLK	1	0	0,0%
SOM	1	0	0,0%
SOUKROMNÍCI	1	0	0,0%

Navrhující strana	Počet kandidujících	Počet žen	Podíl žen
SPD	26	5	19,2%
SPOLEHNUTÍ	1	0	0,0%
STAN	15	3	20,0%
Svobodní	2	0	0,0%
TOP 09	6	0	0,0%
Trikolóra	18	2	11,1%
UFO	1	0	0,0%
USZ	1	1	100,0%
VOK	4	1	25,0%
Z 2020	1	0	0,0%
ZA OBČANY	1	0	0,0%
Zelení	3	3	100,0%
Celkem	235	38	16,2%

Zdroj dat: ČSÚ

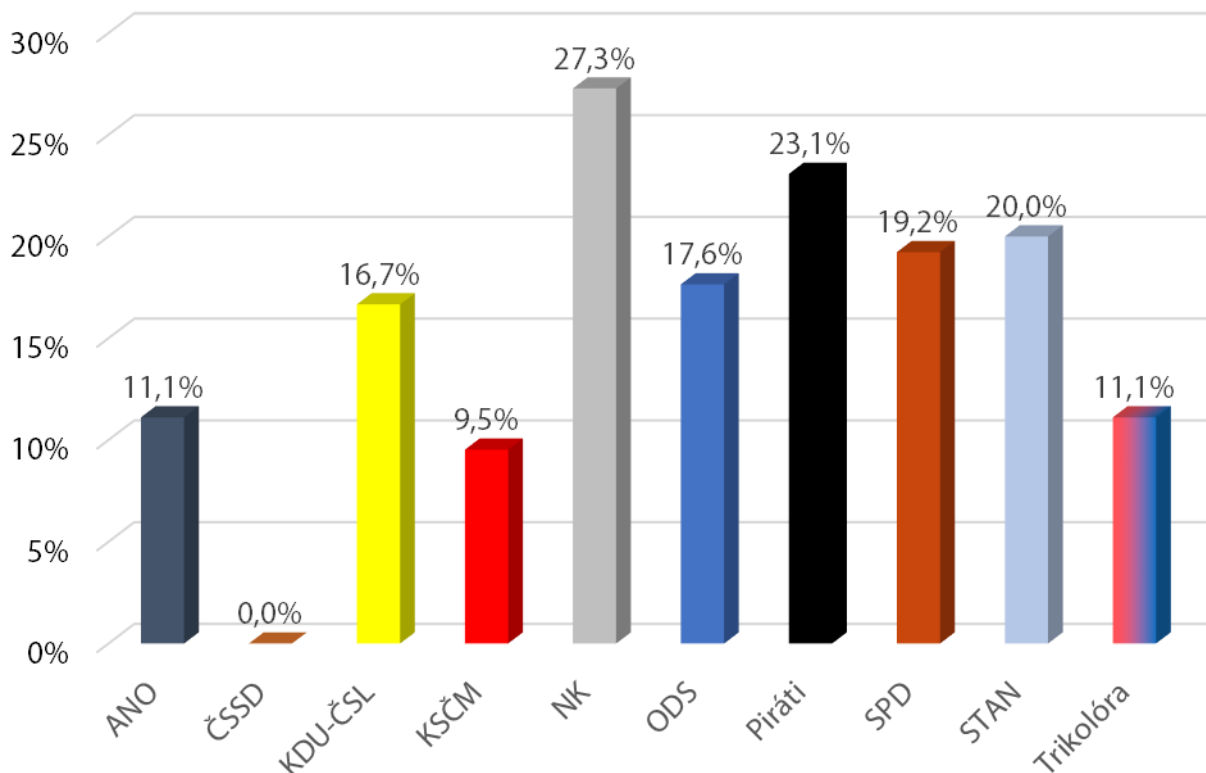
Takto komplexní srovnání však naráží na většinový volební systém – **velká část stran** (celkem 19, tj. 44,2 %) vyslala do voleb **pouze jednu osobu**, a má tak automaticky nulové zastoupení žen.

V následujícím grafu jsou tedy zahrnuty pouze ty strany, které **kandidují alespoň v jedné třetině volebních obvodů** (tj. 9). **Největší podíl žen** najdeme mezi **nezávislými kandidáty a kandidátkami** – 27,3 %, z vybraných politických uskupení jich pak do voleb největší procento vysílají **Piráti**, a to 23,1 %. Následuje je STAN s pětiovým zastoupením žen mezi kandidujícími, SPD s 19,2% podílem žen, ODS se 17,6 % a KDU-ČSL, která letos do voleb vyslala 16,7 % žen. S odstupem pak hnutí ANO a Trikolóra s 11 % žen a KSČM s 9,5 %. Za **ČSSD** letos kandidují **pouze muži**.

7

Podobně jako v případě letošních krajských voleb **největší propad v podílu žen** nominovaných v těchto volebních obvodech **zaznamenaly dvě vládní strany**, a to hnutí ANO a ČSSD. Hnutí ANO v roce 2014 vyslalo do těchto senátních obvodů celkem 26 kandidujících, z toho 8 žen, tedy 30,8 %, letos za ANO kandiduje jen 18 osob, z toho 2 ženy, což znamená propad o téměř 20 procentních bodů. ČSSD v roce 2014 kandidovala ve všech obvodech a nominovala celkem 4 ženy. Vzhledem k tomu, že letos za ni (byť jen ve 20 obvodech) kandidují pouze muži, činí propad v podílu nominovaných žen oproti roku 2014 celých téměř 15 procentních bodů.

Naopak **pozitivní změna nastala v případě ODS**, které do těchto volebních obvodů vyslala v roce 2014 jen 2 ženy, což činilo pouhých 8,3 %. Letos do voleb vysílá sice jen o jednu ženu více, avšak vzhledem k tomu, že celkově nominovala do voleb méně lidí, zvýšil se podíl nominovaných žen o 9,3 procentního bodu. Podobně je tomu i v případě **KDU-ČSL**, která do voleb v roce 2014 a 2020 vyslala shodně 2 ženy, avšak letos nominovala celkově méně lidí, proto se podíl žen zvýšil o téměř 5 procentních bodů.

Graf č. 2: Porovnání nominací do Senátu PČR v roce 2020 za vybrané* navrhující strany

*Do grafu jsou zařazeny pouze strany, které nominovaly kandidáty a kandidátky alespoň ve třetině obvodů
Zdroj dat: ČSÚ

8

Závěr

Letošní volby opět potvrzují trend zcela nahodilého podílu žen nominovaných za ty politické subjekty, které do většího množství senátních obvodů kandidují pravidelně. Pro obě vládní strany – ANO a ČSSD –, ale i pro KDU-ČSL, KSČM či ODS je typické, že do jedné voleb vyhlou historicky nejvyšší podíl žen, aby za dva roky nominovaly ženu jen jednu nebo dokonce žádnou. Podobně nahodile se pak vyvíjejí i celkové nominace do horní komory Parlamentu ČR.

Konečné zastoupení žen v Senátu bude i po letošních volbách záviset především na tom, kterým stranám dají voliči a voličky důvěru. Vzhledem k tomu, že mezi stranami panují co do podílu nominovaných žen výrazné rozdíly, lze výsledek odhadovat jen stěží.

Naděje na zvýšení zastoupení žen v horní komoře parlamentu nejsou velké – celkový podíl nominovaných je sice mírně vyšší než současné zastoupení žen v horní komoře celkově i v obvodech, kde probíhají volby, ale předchozí volby jen potvrdily, že většinový systém obecně ženám příliš nepřeje. Navíc již nyní je zřejmé, že celkem v šesti obvodech bude zvolen muž, jelikož v nich žádná žena ani nekandiduje.

© Fórum 50 %, o.p.s

www.padesatprocent.cz